

Kriminalvårdssekretess

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen.

Regeringens förslag innebär att sekretess ska gälla inom kriminalvården för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden även om uppgiften förekommer i ett beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:203 Kriminalvårdssekretess.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	6
Kriminalvårdssekretess.....	6
Utskottets ställningstagande.....	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kriminalvårdssekretess

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:203.

Stockholm den 7 november 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Hans Ekström (S), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Annicka Engblom (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Marta Obminska (M), Emanuel Öz (S), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S), Berit Högman (S), Lisbeth Sundén Andersson (M) och Eva-Lena Gustavsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen föreslår i proposition 2016/17:203 Kriminalvårdssekretess att riksdagen antar det förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, som lagts fram i propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

I propositionen (s. 5) finns en redogörelse för ärendets beredning före regeringens beslut om proposition.

Bakgrund

I 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) slås det fast att varje svensk medborgare har rätt att ta del av allmänna handlingar. Av 14 kap. 5 § andra stycket TF följer att samma rätt gäller för utlänningar. Rätten att ta del av allmänna handlingar, som är en del av vad som ofta kallas offentlighetsprincipen, får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa angivna intressen. En sådan begränsning ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det i ett visst fall är lämpligare, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lagen är OSL.

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker genom att lämna ut en handling eller genom att röja uppgiften muntligen eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), ofta kallad meddelarfriheten, har som huvudregel företräde framför den tystnadsplikt som följer av en sekretessbestämmelse. Den har dock aldrig företräde framför handlingssekretessen (7 kap. 3 § första stycket 2 och 5 § TF samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § 2 YGL). Det kan således vara tillåtet att t.ex. muntligen lämna en uppgift till en journalist eller att själv publicera uppgiften, men det är aldrig tillåtet att med stöd av meddelarfriheten lämna ut en allmän handling där den sekretessbelagda uppgiften finns. I vissa fall har emellertid en bestämmelse om tystnadsplikt företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. I dessa fall är rätten att meddela och offentliggöra uppgifter helt inskränkt. I OSL anges i vilka fall den tystnadsplikt som följer av en sekretessbestämmelse inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Kriminalvården har i uppdrag att verkställa utdömda fängelsestraff och icke frihetsberövande påföljder, bedriva häktesverksamhet och utföra transporter. Övervakningsnämnderna har en domstolsliknande funktion inom kriminal-

vårdens område. Nämndernas främsta uppgift är att fatta beslut om mer ingripande åtgärder eller större ändringar i pågående verkställighet när det gäller dömda som avtjänar kriminalvård i frihet, inklusive dömda som står under övervakning efter villkorlig frigivning. Nämnderna fattar också beslut i ärenden som avser verkställighet av fängelsestraff.

Sekretess gäller enligt 35 kap. 15 § första stycket OSL inom kriminalvården för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Uppgifter som, om de lämnas ut, kan antas leda till att den enskilde eller närstående till denne lider men kan vara t.ex. namn eller adress till en person som är dömd till fängelse eller skyddstillsyn.

Sekretessen gäller enligt andra stycket i samma paragraf inte beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd. En uppgift som omfattas av sekretess enligt första stycket ska därmed offentliggöras om den finns i ett beslut. De beslut som avses är bl.a. beslut i kriminalvårdsärenden enligt fängelselagen och beslut om beräkning av strafftid. Syftet med att undanta Kriminalvårdens och nämndernas beslut från sekretessen är att möjliggöra offentlig insyn och kontroll av den slutna kriminalvården.

Sekretess gäller vidare för uppgifter om en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var en enskild bor stadigvarande eller tillfälligt, den enskildes telefonnummer, e-postadress eller annan jämförbar uppgift som kan användas för att komma i kontakt med denne samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller en närstående till denne kan komma att utsättas för våld eller hot eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs (21 kap. 3 § OSL). Denna bestämmelse är inte begränsad till en viss verksamhet utan gäller oavsett i vilket sammanhang uppgifterna förekommer. Undantaget från sekretessen i 35 kap. 15 § andra stycket OSL för beslut av Kriminalvården och en övervakningsnämnd har inte företräde framför sekretessen i 21 kap. 3 § OSL.

Utskottets överväganden

Kriminalvårdssekretess

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen.

Propositionen

Enligt 35 kap. 15 § OSL gäller sekretess inom kriminalvården för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller inte beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd.

Regeringen konstaterar i propositionen att en konsekvens av den nuvarande lagstiftningen är att uppgifter om enskildas personliga förhållanden som i och för sig kan hållas hemliga med stöd av kriminalvårdssekretessen i andra handlingar än beslut, blir offentliga om de förekommer i ett beslut. Vissa sådana uppgifter kan hållas hemliga även i beslut med stöd av sekretessbestämmelsen i 21 kap. 3 § OSL. Bestämmelserna i 21 kap. OSL ska dock tillämpas med restriktivitet: uppgifter om adress eller liknande ska omfattas av sekretess endast om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Bestämmelsen i 35 kap. 15 § innebär således att en uppgifts offentlighet beror på i vilken handling den förekommer. En konsekvens av dagens undantag för uppgifter i beslut kan t.ex. vara att intagna med skyddad identitet riskerar att få sin vistelseort eller identitet röjd om någon begär ut ett beslut från Kriminalvården där sådana uppgifter direkt eller indirekt framgår, t.ex. straffidsbesluten för samtliga intagna vid en viss anstalt vid ett visst tillfälle.

I propositionen redovisas att frågan om behovet av en översyn av sekretessbestämmelsen har väckts av Kriminalvården och av Riksdagens ombudsmän (JO). Kriminalvården har påtalat att den nuvarande regleringen för uppgifter som förekommer i ett beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd leder till att det skydd som sekretessreglerna ska ge den enskilde urholkas. JO uttalade i ett beslut den 11 maj 2016 (dnr 5158-2015) att det finns behov av en översyn av bestämmelsen, eftersom dess utformning, även i kombination med bestämmelserna i 21 kap. OSL, innebär att det saknas förutsättningar att neka ett utlämnande av bl.a. uppgifter om intagnas identitet som förekommer i ett beslut. Kammarrätten i Jönköping har vidare i en dom om utlämnande av allmänna handlingar kommit till samma slutsats som JO om innebörden av sekretessbestämmelserna (dom den 18 oktober 2016 i mål nr 2554-16).

Sekretessbestämmelsen är främst avsedd för sådana uppgifter som medför att en intagens vistelseort eller identitet röjs. Regeringen anser att både intresset av insyn i och granskning av kriminalvården å den ena sidan och sekretessintresset för den enskilde å den andra är betydande. Avvägningen av om offentligheten ska inskränkas ska göras utifrån att det är påkallat med hänsyn till något av de skyddsintressen som anges i TF, i detta fall skyddet för enskildas personliga förhållanden. Regeringen bedömer att skälen för sekretess för de aktuella uppgifterna är så pass starka att de motiverar en ändring av reglerna.

Det är mot denna bakgrund enligt regeringen påkallat att införa en sekretessbestämmelse till skydd för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden under vissa förutsättningar, även när uppgifterna förekommer i beslut från Kriminalvården eller en övervakningsnämnd.

För att bestämmelsen inte ska få ett bredare tillämpningsområde än vad som är motiverat med hänsyn till det stora insynsintresset bör den enligt regeringen begränsas genom ett skaderekvisit. Detta bör ske genom att det anges i bestämmelsen att det för att sekretess ska gälla ska finnas särskild anledning att anta att den enskilde eller någon närstående utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Det avgörande för bedömningen ska enligt regeringen vara att myndigheten bedömer att det finns ett reellt hot på en viss nivå.

Regeringen konstaterar att den tystnadsplikt som i dag följer av sekretessen enligt bl.a. 35 kap. 15 § OSL inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgifter vars röjande kan antas medföra fara för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men (35 kap. 24 § OSL). Regeringen anser att motsvarande bör gälla när den uppgift som omfattas av tystnadsplikten förekommer i ett beslut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de överväganden som görs i propositionen och tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:203 Kriminalvårdssekretess:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
offentlighets- och sekretesslagen
(2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.15 §¹

Sekretess gäller inom kriminalvården för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretessen gäller inte beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd.

Sekretess gäller inom kriminalvården för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretessen gäller inte beslut av Kriminalvården eller en övervakningsnämnd. *Sekretessen gäller dock för uppgift i ett sådant beslut, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2010:628.